

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 60/2010
17.9.2010

Asia Virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksen tekijä

A, vanhempi konstaapeli

Virasto Poliisilaitos

Päätökset, joihin haetaan oikaisua

1. Poliisilaitos on päätöksellään 22.12.2009 pidättänyt A:n virantoimituksesta päätöspäivästä lukien toistaiseksi rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi.

Päätöksen perustelujen mukaan A oli ollut epäiltynä pahoinpitelyihin 21.12.2009.

2. Poliisilaitos on päätöksellään 5.1.2010 vahvistanut A:n virantoimituksesta pidättämisestä tehdyn päätöksen 22.12.2009.

Päätöksen perustelujen mukaan esitutinnan kohteena oli ollut A:n epäiltyjä pahoinpitely- ja ampuma-aserikoksia, joilla oli ollut vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa tehtäviään poliisiaseman turvallisuusyksikössä. Vaikka kyse oli ollut virantoimituksen ulkopuolella tehdyistä teoista, oli A:n käyttäytyminen ollut omiaan vaarantamaan luottamuksen hänen kykyynsä ja sopivuuteensa hoitaa poliisimiehelle kuuluvia tehtäviä asianmukaisesti ja heikentämään luottamusta poliisiin yleisestikin.

Oikaisuvaatimukset

1. Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös 22.12.2009

Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös on kumottava.

A:lle ei ollut lainkaan varattu tilaisuutta tulla kuulluksi ennen viirantoimituksesta pidättämistä koskevan päätöksen tekemistä.

2. Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös 5.1.2010

Virantoimituksesta pidättämisen jatkamista / vahvistamista koskeva päätös on kumottava.

Päätöksen 22.12.2009 kuulemisvirhettä ei ollut voitu korjata sillä, että 5.1.2010 oli tehty uusi päätös. Mikäli päätös 5.1.2010 katsottaisiin kokonaan uudeksi päätökseksi on selvää ettei uutta virantoimituksesta pidättämistä koskevaa päätöstä ollut voitu tehdä, koska A oli ollut jo virantoimituksesta pidätettynä päätöksen 22.12.2009 johdosta.

A:ta ei ollut kuultu asianmukaisesti. A oli 5.1.2010 puhelimitse lukenut päätöksen tehneelle apulaispoliisipäällikkö B:lle vastineensa asiassa, eikä ollut kieltäytynyt vastaamasta itse pääasiaan. Kuulemiskutsussa 22.12.2009 oli ilmoitettu, että virantoimituksesta pidättämistä koskeva harkinta oli perustunut kahteen epäiltyyn pahoinpitelyyn 21.12.2009. Kuitenkin päätöksen 5.1.2010 perusteiksi oli lisäksi otettu kolmas epäilty pahoinpitely vuosina 2007 - 2008 ja epäilty ampuma-aserikos 21.12.2009. B ei ollut myöskään puhelinkeskustelussa 5.1.2010 maininnut A:lle näistä uusista tosiseikoista. Varsinkin epäillyn ampuma-aserikoksen osalta A olisi kyennyt hankkimaan ja esittämään selvitystä, joka olisi osoittanut kyseisen rikosepäilyn perusteettomaksi.

A:lle ei ollut esitetty kaikkia asiaan vaikuttavia asiakirjoja ja varattu tilaisuutta lausua mielipidettä niistä. Poliisilaitoksen päätöksen 5.1.2010 liitteinä 2 ja 3 olivat olleet tutkintailmoitukset 8660/R13264/09 ja 8660/R133 04/09. A oli saanut mainitusta asiakirjoista ja niiden sisällöstä tiedon vasta 7.1.2010. Molemmat asiakirjat olivat sisältäneet virheellisiä tietoja, jotka A olisi pystynyt oikaisemaan ainakin osittain.

Poliisilaitoksen päätöksen perusteluissa käyttämä peruste ei ollut oikeuttanut virantoimituksesta pidättämiseen. Poliisilaitos ei ollut päätöksensä perusteluissa edes väittänyt, että rikossyytteellä tai sen edellyttämällä tutkimuksilla olisi ollut vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa tehtäviään, vaan poliisilaitoksen mukaan tällainen tilanne olisi muodostunut vasta, mikäli A:n todetaan syyllistyneen mainittuihin rikoksiin.

A:ta ei ollut myöskään kohdeltu yhdenvertaisesti muiden poliisimiesten kanssa, jotka olivat saaneet vakavammissakin rikosasioissa jatkaa virantoimituksessa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Poliisilaitos on antanut vastineen, jonka mukaan A:n virantoimituksesta pidättämisen oli joka tapauksessa katsottava tapahtuneen asianmukaisesti ainakin 5.1.2010 lukien. Vaikka päätöksessä 22.12.2009 olisi ollut menettelyvirhe, tuli 5.1.2010 tehtyä päätöstä arvioida hallintolain 50 §:n mukaisesti siten, että asia oli ratkaistu uudelleen menettelyvirheen johdosta. Päätöksen 5.1.2010 osalta asian uusi käsittely oli ollut tarpeellinen, koska tuolloin tapahtumista oli ollut käytettävissä parempi selvitys kuin 22.12.2009. A:n epäilty pahoinpitely 2007 - 2008 ja epäilty ampuma-aserikos olivat tulleet esille pahoinpitelyjä 21.12.2009 selvitettäessä. B oli 5.1.2010 ollut yhteydessä A:han puhelimitse ja oli kertonut A:lle, mistä häntä kuullaan. A oli toiminut poliisilaitoksen poliisiasemalla turvallisuusyksikössä ja hänen tehtäväkseen oli tullut myös perheväkivaltaan liittyviä hälytystehtäviä. Näin ollen A oli virantoimituksen ulkopuolella itse syylistynyt tekoihin, joiden torjumiseen hänen oli tullut viranhoidossaan erityisesti kiinnittää huomiota. Molempiin päätöksiin 22.12.2009 ja 5.1.2010 oli sovellettu valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohtaa. Poliisilaitos oli nimenomaisesti katsonut, että tutkimusten kohteeksi tulleet teot olivat olleet luonteeltaan sellaisia, että niillä oli ollut vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä. A:ta oli kohdeltu yhdenvertaisesti muiden poliisimiesten kanssa.

A on antanut vastaselityksen, jonka mukaan mitään perustetta A:n välittömälle virantoimituksesta pidättämiselle ei ollut ollut. Tieto virantoimituksesta pidättämisen perusteena olleista tapahtumista oli mennyt työnantajalle iltapäivällä 21.12.2009. Mitään estettä A:n kuulemiselle 22. tai 23.12.2009 ei ollut ollut olemassa. A on toimittanut virkamieslautakunnalle äänitallenteen 5.1.2010 käymästään puhelinkeskustelusta B:n kanssa.

Poliisilaitos on antanut lisävastineen, jonka mukaan A:lle ei ollut voitu päätöstä 5.1.2010 tehtäessä antaa asianomistajien kuulustelukertomuksia tapahtumista 21.12.2009 tutkinnallisista syistä.

A on antanut vastaselityksen.

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN RATKAISU

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä.

Valtion virkamieslain 66 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Saman lain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemisesta koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin.

1. Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös 22.12.2009

1.1. Asiassa saatu selvitys

Poliisilaitoksen vastineen mukaan virantoimituksesta pidättäminen oli tullut saattaa voimaan välittömästi, jolloin päätös oli voitu tehdä A:ta kuulematta. A:n epäillyt rikokset olivat olleet luonteeltaan sellaisia, ettei A:lla ollut ollut edellytyksiä jatkaa virantoimitusta ennen kuin asia oli tutkittu ja työnantaja oli arvioinut mahdolliset virkamiesoikeudelliset toimenpiteet. Työvuorolistan mukaan A:n seuraava työvuoro olisi ollut 23.12.2009 kello 20 - 08, eikä hänen kuulemistaan olisi ollut mahdollista toteuttaa ennen työvuoron alkua.

Poliisilaitoksen lisävastineen mukaan päätöksen tehneellä ylikomisario C:llä oli ollut ratkaisua tehdessään käytössään tutkintailmoitus 8660/R/13264/09. Lisäksi tapahtumapaikalla käynyt poliisipartio oli 21.12.2009 puhelimitse ilmoittanut C:lle tapahtumista.

1.2. Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Asiassa on riidatonta, että A:ta ei ollut lainkaan kuultu ennen päätöksentekoa ja että hänelle ei ollut toimitettu mitään asiaa koskevia asiakirjoja. Saadun selvityksen mukaan päätöksen tehnyt apulaispoliisipäällikön sijainen C oli saanut tiedon tapahtumista 21.12.2009. A:n seuraava työvuoro olisi kuitenkin ollut vasta 23.12.2009 kello 20. Tilanteessa ei ole ollut tarvetta saattaa virantoimituksesta pidättämistä voimaan välittömästi, vaan A:ta olisi voitu kuulla asianmukaisesti ennen asian ratkaisua. Asiassa ei ole myöskään ollut kyse tutkinnan turvaamisesta. Poliisilaitos on menetellyt kuulemisen osalta valtion virkamieslain 66 §:n sekä hallintolain 34 §:n 1 momentin ja 36 §:n vastaisesti. Kuulemismenettelyn virheellisyyden vuoksi A:n oikaisuvaatimus on hyväksyttävä ja päätös virantoimituksesta pidättämisestä 22.12.2009 kumottava.

Virkamieslautakunta kuitenkin toteaa, että poliisilaitoksella on työnjohdollisin määräyksin ollut oikeus määrätä A välittömästi luovuttamaan poliisiaseman avaimet, virkamerkkinsä ja voimankäyttövälineet työnantajalle.

2. Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös 5.1.2010

2.1. Asiassa saatu selvitys

Asiakirjoissa on A:lle 22.12.2009 tiedoksiannettu kutsu kuulemistilaisuuteen 5.1.2010, jossa A:lle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi virantoimituksesta pidättämisestä. Kutsussa perusteeksi on esitetty rikosilmoitus 8660/R/13264/09, epäiltynä kahteen pahoinpitelyyn 21.12.2009.

Päätöksen 5.1.2010 perustelujen mukaan A oli ollut epäiltynä kolmesta pahoinpitelystä (vuosina 2007 - 2008 tapahtuneesta pahoinpitelystä ja 21.12.2009 tapahtuneesta kahdesta pahoinpitelystä) ja 22.12.2009 tapahtuneesta ampuma-aserikoksesta. Rikoksia koskevat rikosilmoitukset 8660/R/13264/09 ja 8660/R/13304/09 olivat olleet päätöksen liitteinä. Edelleen päätöksen perustelujen mukaan A ei ollut 5.1.2010 saapunut kuulemistilaisuuteen, vaan oli soittanut päätöksentekijä B:lle ja ilmoittanut, että hän oli lähettänyt vastineensa sähköpostilla. Kun A:n sähköposti ei ollut löytynyt B oli soittanut A:lle, joka oli puhelimesta lukenut vastineensa. A oli katsonut, että kun hänet oli jo 22.12.2009 pidätetty virantoimituksesta, ei asiassa ollut voitu tehdä uutta päätöstä. B oli kertonut, että kyseessä oli ollut asian uusi käsittely A:n kuulemiseksi ja että A:ta oltiin pidättämässä virantoimituksesta poliisille sopimattoman käytöksen vuoksi. A oli kieltäytynyt vastaamasta itse asiaan.

A:n vastineen mukaan B ei ollut puhelinkeskustelussa 5.1.2010 kertonut A:lle, että päätöksen teossa olisi otettu huomioon pahoinpitelyepäily vuosilta 2007 - 2008 tai epäilty ampuma-aserikos, vaan A oli saanut tiedon kyseisistä seikoista, vasta saatuaan päätöksen tiedokseen 7.1.2010. Epäilyssä ampuma-aserikoksessa oli sitä paitsi ollut kyse kuolinpesälle kuuluneesta aseesta, joka oli poliisiviranomaisten tietten ollut A:n säilytettävänä.

2.2. Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Saadun selvityksen mukaan A:lle oli ennen päätöksen tekemistä varattu tilaisuus tulla asiassa kuulluksi 5.1.2010 pidetyssä kuulemistilaisuudessa. Kuulemiskutsussa 22.12.2009 oli ilmoitettu, että kuulemisessa oli ollut kyse virantoimituksesta pidättämisestä rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, koska niillä oli voinut olla vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa tehtäviään. Kutsussa oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista A:n poissaolosta huolimatta ja että A voisi halutessaan antaa kirjallisen vastineen. Kutsussa oli ollut myös maininta siitä, että A:lla oli ollut mahdollisuus pyytää luottamusmies kuulemistilaisuuteen.

Edelleen asiassa on selvitetty, että A ei ollut saapunut kuulemistilaisuuteen, mutta hän oli soittanut puhelimesta poliisilaitokselle ja ilmoittanut lähettäneensä kirjallisen vastineensa sähköpostitse asian ratkaiseelle B:lle. Kun B ei ollut löytänyt vastinetta hän oli soittanut A:lle, joka oli lukenut vastineensa puhelimesta. Asiassa on muilta osin esitetty ristiriitaista selvitystä A:n ja B:n käymän puhelinkeskustelun sisällöstä. Asiassa on kuitenkin riidatonta, että A:lle ei ollut ennen kuulemistilaisuutta 5.1.2010 kerrottu, että asian ratkaisuun saattavat vaikuttaa pahoinpitelyepäily vuosilta 2007 - 2008 tai epäily ampuma-aserikoksesta 22.12.2009. Samoin riidatonta on, että A:lle ei ennen kuulemistilaisuutta ollut annettu ampuma-aserikosta koskevaa rikosilmoitusta 8660/R/13304/09.

Päätöksen perustelujen mukaan virantoimituksesta pidättäminen oli perustunut edellä mainittuihin esitutkinnan kohteina olleisiin kolmeen pahoinpitelyrikkokseen ja ampuma-aserikokseen. Kun A:lle ei ollut ennen kuulemistilaisuutta kerrottu kaikista asian ratkaisuun vaikuttavista rikosepäilyistä eikä hänellä ollut ollut käytössään kaikkia ratkaisuun vaikuttavia selvityksiä, ei hän kuulemisen puutteellisuuden vuoksi ole voinut lausua hallintolain 34 § 1 momentin edellyttämällä tavalla mielipidettään asiasta ja antaa selitystään asiaan vaikuttavista vaatimuksista ja selvityksistä. Kuulemisen puutteellisuutta ei korjaa se, että asian ratkaissut B oli 5.1.2010 soittanut A:lle, sillä A:lle ei ollut annettu erikseen mahdollisuutta täydentää puhelimesta antamaansa selvitystä.

Kuulemismenettelyn virheellisyyden vuoksi A:n oikaisuvaatimus on hyväksyttävä ja päätös virantoimituksesta pidättämisestä 5.1.2010 kumottava.

Päätös

Virkamieslautakunta hyväksyy oikaisuvaatimukset ja kumoaa poliisilaitoksen päätökset virantoimituksesta pidättämisestä.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 14 § 1 momentti, 40 § 2 momentti 1 kohta ja 66 §
Poliisilaki 9 c §
Hallintolaki 34 § 1 mom ja 36 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Petteri Plosila

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Äijälä, A. Nieminen, M. Nieminen ja Komulainen sekä varajäsenet Strömberg ja Tarnanen.